

یادداشت

خواسته ما: حفظ و گسترش فضاهای عمومی شهری

۲۲

ایسه‌از صفحه اول

نماینده مردم شیراز، آقای روح‌الله نجابت، درباره واگذاری کاروانسراهای ثبت جهانی سمنان از طرف ستاد اجرایی، در مجلس سخنانی گفت که اشاره به مسئولیت دولت در قبال دارایی‌های ارزشمند کشورمان داشت. او با ذکر اصل ۴۹ قانون اساسی گفت اینها اموال دولتی بوده و باید در اختیار دولت باشد. در اصل ۸۳ قانون نیز عنوان شده: «بناها و اموال دولتی که از نفایس ملی باشد قابل انتقال به غیر نیست» و باید گفَت با وجود هزاران هزار بنا و اموال نفیس که در ۵۰ سال اخیر نابود شده‌اند، هنوز کم نیستند بناها و اشیای نفیس ملی و میراثی که باقی اند و باید حفاظت شوند.

از طرفی، همین منطق آقای نجابت درباره فضاهای عمومی شهرها هم صدق می‌کند. این فضاها متعلق به مردم شهر هستند و باید به درد مردم و نسل اندر نسل بخورند.

اما متأسفانه بسیاریند املاکی که به هر علتی بعد از انقلاب در دست نهادهای مختلف باقی مانده‌اند؛ از باغ و عمارت تا مجموعه‌های تجاری و مسکونی در بافت‌های قدیمی‌تر تهران که پاره‌ای مخروبه یا نیمه‌تعطیل‌اند یا از آنها استفاده درستی نمی‌شود و بیم آن می‌رود که با اعلام اضافی و بلااستفاده‌بودن از طریق شوراهایی مانند طرح مولدسازی به اشخاص واگذار و نابود شوند. البته در این شرایط هم باید به روح قانون نگاه کرد. نیست قانون‌گذار و روح قانون این است که نفایس ملی کشور (مگر با تصویب مجلس شورای اسلامی) نباید انتقال یابد.

حال باید گفت در همین تلاطم‌های اخیر خیلی چیزها برای مردم شهر معلوم شد. محسن رنایی، اقتصاددان، تحلیل متفاوتی از همدلی و همراهی مردم درباره حفاظت از پارک قیطریه داشت. او سه ماه پیش انتقادها حول ساخت مسجد در بوستان قیطریه را «کنش‌های جمعی فعال عقل‌گرا» توصیف کرده و نوشته بود: «بخش‌هایی از جامعه، آرام و آگاهانه دارند اعتراض می‌کنند، می‌گویند رفتارن و ساختارن را اصلاح کنید، اگر زور دارید قوانین رانندگی را اعمال کنید و رانت‌خواری را کنترل کنید. اما مدیر شهری گمان می‌کند اگر عقب بنشیند اقتدارش از دست می‌رود. اینجا نقش حضور و مقاومت مدنی مسالمت‌آمیز، حرکتی از جنس کنش جمعی فعال عقل‌گراست؛ حرکتی از جنس توسعه است.» این همان حرکتی است که اگر در سطح محلات جوانه بزند و باعث هم‌افزایی شود، مردم خواهند توانست به قول شهریار، -دوستی که در دهات آمریکا زندگی می‌کند ولی دلش پیش ماست- خودشان برای محله خیلی کارها بکنند؛ از زیاکردن فضاهای سبز و باغچه‌های محله تا راه‌انداختن نهضت دوچرخه‌سواری مانند آنچه مردم بوکوتا در شهرستان به راه انداختند و همین چند هفته پیش نقلش را همین‌جا برایتان گفتم.

اگر مردم واقعا چیزی را بخواهند، شهرداری همراهی خواهد کرد! قبلا نمی‌خواستند و شهرداری خودش تصمیم می‌گرفت. به پارک لاله نگاه کنید؛ دو سه‌ای از آن را ۵۰ سال پیش برای ساخت هتل گودبرداری کردند با ضلع شرقی همین پارک که با هتل ورزشی تا ساختمان فدراسیون‌ها و… تصاحب شده است. دیگری پارک اندیشه است که شهرداری در زمین‌های مجاور میدان پالیزی پاساژ تجاری، پارکینگ طبقاتی و ساختمان اداری شهرداری منطفه را بنا کرده است. این نمونه‌ها پراشمارند و بنیانش آن است که شهرداری بیشتر خود را مالک شهر می‌داند تا خدمتگزار شهروندان.

یاداش به خبر زمانی که ما در کوچه لی‌لی‌بازی و دوچرخه‌سواری می‌کردیم… دوستی نوشته بود: پژوهشی نشان می‌دهد افرادی که در کودکی تنهایی را تجربه می‌کنند و در چرخه استفاده از گوشی همراه گیر می‌افتند، بعدها در موفقیت‌های اجتماعی-اقتصادی کمتری برخوردارند. کار چندان‌ی هم از والدین ساخته نیست. اما اگر به صورت انفرادی کار چندان‌ی از والدین ساخته نیست، چه باید کرد؟ در آمریکا شش راهکار در سطح ملی در دستور کار قرار گرفته است که می‌تواند برای همه کشورها به‌عنوان راهکار مقابله با بحران در دستور کار قرار گیرد و توسعه پارک‌ها در صدر آن است! این راهکار تقویت زیرساخت‌های اجتماعی به شکل توسعه پارک‌ها و کتابخانه‌ها و همچنین برنامه‌های عمومی (ازجمله جشن‌ها در فضاهای باز) است. بیخود نیست که مراسم‌های هیبتی در محرم این‌قدر همیشه جذاب بوده‌اند!

۲۲

ایسه‌از صفحه اول

در کلیت می‌توان چنین بیان کرد که لازم است سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی بر اساس وجود تحریم‌ها طراحی شود و درعین‌حال با تمام قوا و با انعطاف منطقی در پی رفع تحریم‌ها و قبول افای‌تی‌اف همراه شویم و روابط اقتصادی را با دیگر کشورها سامان دهیم.

۳- نوع تصمیم‌گیری باید در هر مورد به‌ویژه موارد مهم، دقیق و محاسبه‌شده باشد. خوش‌بینی و احساس رضایت از پیش‌بینی برای تصمیم‌گیری کفایت نمی‌کند و حسن نیت به‌تنهایی نمی‌تواند جایگزین عقل و منطق باشد. در سال ۱۹۳۹ میلادی وزرای خارجه روسیه و آلمان در مسکو پیمان دوستی امضا کردند و حسب آن قرار شد که روسیه سالانه مقداری گندم و نفت به آلمان بفروشد. هیتلر پس از مدت کوتاهی به فکر افتاد که به جای واردات، اصل موضوع یعنی اراضی کی‌یف (اوکراین) تا باکو را تصرف کند و از امکانات تولیدی و کشتزارهای آن بهره‌گیری کند و برای سال‌های دراز از وابستگی خود را برهاند. به‌همین‌دلیل با وجود پیمان دوستی با شوروی اراضی یادشده را به تصرف در آورَد و تا ۳۵کیلومتری مسکو پیش رفت ولی تلفات ارتش و بار سنگین تدارکات لشکرکشی ازجمله تأمین انرژی به نحوی شد که سربازان به گرسنگی افتادند و نتیجه این کار که می‌خواست آلمان را از گرسنگی برهاند، چنان شد که ۵۰۰ هزار تلفات نیروی خودی، کشته‌شدن چند میلیون نظامی روسی و چند میلیون افراد بی‌گناه اتفاق افتاد و با وجود قدرت اولیه نظامی، با شکست کامل روبه‌رو شد. تفوق نظامی در شروع نشانه پیروزی نیست، بلکه نتیجه نهایی را باید در نظر گرفت. بسیاری از تصمیمات تحت تأثیر تبلیغات و خودبزرگبینی نتیجه‌ای جز شکست به همراه ندارد و البته این استدلال پراکماست‌هاست و برای ما به‌عنوان معتقدان اسلامی ماهیت امر هم لازم‌الرعایه است. تصمیم‌گیری کشنده درباره مائو تسه‌تونگ، دادن طلا و گوشت در منزل به مردم و طرح‌های مشابه از این قبیل هستند،

درحالی‌که برای هرکدام از مشکلات مانند تنوع تولید روستاها، زندگی حکیمانه حسب موقعیت روستاها و پتانسیل آنها می‌توان طرح‌هایی با مشارکت خود روستاییان ارائه داد.

۴- اگر بخواهیم کشور رستگار شود، چاره‌ای جز صرفه‌جویی نداریم. البته نه آن‌طور که دکتر ولایتی گفته است که مثل یمنی‌ها با دمپایی و لنگ و کلاشینکف بچنگیم. باید مصرف فردی را در حد نیاز و با تبدیل منطقی برخی مصارف مانند بنزین کلید بزنیم. در دولت احمدی‌نژاد کارت سهمیه بنزین فراهم شد اما دولت اول روحانی آن را مردود کرد و سپس در اواخر دولت دوم روحانی دوباره به آن روی آوردند و کارت‌های سوخت مجددا فعال شد، اما با ترس و اکراه و بدون صرفه‌جویی. نتیجه آنکه امروز علاوه بر تولید کامل

در پالایشگاه‌های ایران، سالانه به روایت‌های مختلف دو تا پنج میلیارد دلار بنزین وارد می‌کنیم و این نهضت ادامه دارد. درحالی‌که وسایل نقلیه عمومی هم کم است و هم کهنه و مردم در این خصوص مشکلات فراوان دارند. طرح‌هایی هم که محافظه‌کارانه یا حتی جسورانه مثل افزایش قیمت بنزین مطرح می‌شود، همه حاکی از افزایش مصرف بنزین خواهد بود. بدون دست‌زدن به قیمت باید سهمیه‌بندی عاقلانه‌ای کرد و از صرفه‌جویی ارزی آن وسایل نقلیه عمومی را بهبود بخشید. دولت چهاردهم باید اصل صرفه‌جویی را ملاک عمل قرار دهد؛ هم در مخارج جاری و هم در مصرف منابع کشور.

۵- ایران از طریق انهدام منابع زیست‌محیطی که مانند موربانه از داخل آن را پوک می‌کند، منهدم خواهد شد. علاوه بر مبارزه با جنگل‌خواران، کوه‌خواران و افراد و باندهای مشابه، رئیس سازمان محیط زیست باید رئیس دولت تلقی شود. طرح‌های آبخیزداری، پالایش پساب کارخانه‌ها، سالمسازی رودخانه‌ها، تبدیل پسماندها و پساب‌ها و اجرای طرح‌های فاضلاب باید در اسرع وقت اجرائی شود. امروز بسیار دیر است.

۶- در انتخاب وزرا حتما فقط اطرفیان و کسانی که خود را به شما نشان می‌دهند و به‌اصطلاح زینیل گذاشته‌اند، نبینید. ممکن است از دولت شهید رئیسی افراد مناسبی وجود داشته باشند. به نظرم وزیر صمت و رئیس سازمان انرژی اتمی از این‌گونه افراد هستند. به خدمتگزارِی آنها توجه کنید نه به مارک آنها و نه به ظواهر اعتقادی آنها و نه به جنسیت آنها. افراد بسیار لایق که در عین میانسالی شایسته هستند بسیار یافت می‌شوند و هرگز به‌خاطر ظاهر به جوان‌گرایی تهی‌دستان (بخوانید تهی مغزان) برگو و متوهم را اختیار نکنید. اصل جوان‌گرایی بسیار خوب است اما جوانانی که اعتقاد و استعداد و تجربه کافی داشته باشند. به‌هرحال آنان را که در کار مردود شده‌اند و جرت ابتکار نداشته و تابع سیاست‌های بی‌پولیستی بوده‌اند، قبول نکنید و ببینید درخصوص کار و خط عملی‌شان چه اندیشه‌ای داشته‌اند.

۷- از کشور خون اقتصاد است. همه دولت‌های ما با فروش ارز در بازار و ظاهراً برای یکسان‌سازی نرخ صدها میلیارد دلار به قاچاقچیان و خارج‌کنندگان سرمایه ارز فروخته‌اند. شما این

سعدیه‌ای برای مسعود

کار را نکنید. ارز را برای مدیریت کشور، رفع نیازهای مردم و توسعه کشور به کار بگیرید. دولت همه نیازها را به نرخ واحد تأمین کند و تسلیم جریان بازار قاچاق ارز نشود. جالب است که ارز کشور در بسیاری اوقات به‌غلط مصرف می‌شود ولی برای بسیاری از امور اصلی می‌گویند ارز نداریم.

۸- تصویر التماس پیرزنی درحالی‌که خرابه‌های محل‌شان پیداست، به رئیس جمهور که توسط روزنامه همشهری در بزرگداشت رئیس‌جمهور شهید چاپ شده هرگز نمی‌تواند پس از گذشت ۴۵ سال از پیروزی انقلاب اسلامی شادی‌بخش باشد. امید است همان‌طور که وعده داده‌اید مستضعفان واقعی یعنی معلولان، بیماران مزمن، زنان بی‌سرپرست، خانواده‌های دارای فرزند معلول و خرابه‌نشینان را یاری دهید و به کمیته امداد و سازمان بهزیستی در اجرای وظایفشان در حداکثر ممکن کمک کنید و برنامه‌ها را به اجرا بگذارید تا خانه‌های روستاییان در برابر زلزله پنجریشتری بر سرشان آوار نشود.

۹- نخبران احترام می‌خواهند. اینان خدمتاشان به جامعه بیش از حد تصور است. به پزشکان مهندسان، پرستاران، محققان، معلمان، روشنفکران و دیگر فرهیختگان احترام بگذارید. به بهانه اخذ مالیات آنان را تحقیر نکنید. بگذارید در این کشور بماندن و احترام ببینند. تسلیم حرف‌های جریان‌های پرگو و پرمدعا و بی‌خاصیت نشوید. در مجمعی که ۲۰۰ مهندس یا حقوق‌دان یا پزشک حاضر هستند، بی‌اعتنی است که مجیز تتی چند ناهم‌شکل - حتی بحق- گفته شود و جایگاه آنها جلوتر از همگان روی مبل‌های بزرگ که متأسفانه در سالن‌های کنفرانس در ردیف اول چیده شده قرار گیرد. مگر نه آنکه شرف‌المکان بالمکین و اگر آنان را در ردیف دوم نشانند با قهر محل را ترک می‌کنند. از جمله مدیریت دانشگاه‌ها را به استادان و دانشیاران و کادر علمی آنها بسپارید و از دخالت در نصب مدیران دانشگاه‌ها به‌شدت بپرهیزید.

۱۰- نیروهای مسلح جمهوری اسلامی زینت و سمبل قدرت کشور هستند. هرچند ممکن است آنان تحت اطاعت سازمانی، در مقابل سخنان نامربوط و خرافات سکوت کنند اما قلبا با شما همراه هستند. بسیار طبیعی است که این رابطه متقابل باشد و شما که به سابقه آزادگی ذاتی در زمانی هم‌لباس آنان بوده‌اید هرچه بیشتر با ایشان همراهی و معاضدت کنید، زیرا حراست از کشور و با تقاهم قلبی توأمان میسر است.

۱۱- شاید یکی از کارهای بسیار مهم رئیس‌جمهور آشناکردن مردم با فرهنگ حکمرانی و تشخیص حکمران خوب از غیر است. البته ممکن است چنین وظیفه‌ای برای رئیس‌جمهور نوشته نشده باشد اما مورد انکار قرار گیرد. اگر جمهوری شفاف باشد و اگر وظیفه متقابل رئیس‌جمهور با مردم روشن شود و اینکه حق و وظیفه و مسئولیت رئیس‌جمهور و نیز مردم از سوی دیگر روشن و شفاف شود، مردم می‌توانند در رای‌دادن‌های بعدی اندیشمندانه و به دور از احساسات و تبلیغات و هیجانات مشارکت کنند. اما در جامعه‌ای که بانک مرکزی فروش ارز را مخفی می‌کند و قرارداد خرید اتوبوس محرمانه تلقی می‌شود و افشای آن امری ضد امنیت ملی دانسته می‌شود، طبیعی است که مردم نتوانند به درستی رای خود را تشخیص دهند. یکی از روش‌های پسندیده رئیس‌جمهور می‌تواند برگزاری ماهانه کنفرانس خبری با جمع خبرنگاران باشد تا به سؤوال‌های آنان که سؤال جامعه است پاسخ دهد. کسانی که از رویارویی با خبرنگاران و اصحاب رسانه بیم دارند یا از ابراز حقیقت طرفة می‌روند یا قدرت پاسخ‌گویی ندارند، فراموش نکنیم بیدارکردن مردم وظیفه هر فرد مسئول در کشور است.

۱۲- از مخالفان به‌صورت واضح کمک بخواهید. رسماً از آقای جلیلی بخواهید طرح‌های ادعایی خود را برای شما بفروستند و آنها را منتشر کنید و بی‌نظرانه آنچه را مفید است، به اجرا بگذارید.

۱۳- سعی کنید رئیس‌جمهور مؤلف باشید. این خاصیت در مرحوم هاشمی‌رفسنجانی دیده می‌شد؛ رئیس‌جمهور مؤلف کسی است که با ابتکار عمل پیش برود و صرفاً تسلیم بوروکراسی تاخیرکننده نباشد و در چند مورد مهم شخصا ورود کند. همچنان‌که مرحوم هاشمی‌رفسنجانی در موضوع مترو شخصا ورود می‌کرد.

۱۴- از معاون اول به نحو مطلوب استفاده کنید. زنده‌ای مرحوم دکتر حسن حبیبی در کنار رئیس‌جمهور تنها سایه‌ای بود و معاون اول آقای روحانی به قول خود حتی منشی‌اش را نمی‌توانست تغییر دهد. پیشنهاد آن است که کار پیگیری عملکرد وزرا به معاون اول سپرده شود و این امر از دوش رئیس‌جمهور برداشته شود.

خلاصه بگویم، مسائل کشور بسیار پیچیده و بغرنج شده‌اند و با دست‌فرمان اداری نمی‌توان با آن مقابله کرد. جناب‌عالی هشت سال مهلت ندارید. حداکثر چهار سال و یکوشید تا در این فرصت کوتاه و بسیج نیروها و به‌خصوص فاصله‌گرفتن از دشمن و دشمنی‌ها منشا حل حداقل برخی از مسائل شوید.

خبر

۱۲۸ کشور درگیر تب دنگی

ایسنا؛ رئیس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت از ابتلای ۴۰۰ میلیون نفر در سال به تب دنگی خبر داد و گفت:

در حال حاضر ۱۲۸ کشور درگیر این بیماری شده‌اند که نسبت به سال ۱۹۶۰ با درگیری ۱۰ کشور، آمار چشمگیری است. دکتر شهام عرشی در گنگره یک‌روزه تب دنگی با اشاره به اینکه تب دنگی بیماری ویروسی است که توسط پشه منتقل می‌شود، اظهار کرد: این بیماری از سال ۲۰۱۹ به‌عنوان ۱۰ تهدید اصلی بشر از سوی سازمان بهداشت جهانی مطرح شده و شایع‌ترین بیماری است که از طریق ناقلان محلی منتقل می‌شود. وی افزود: حدود ۲۰ درصد از بیماران علامت‌دار خواهند بود؛ بنابراین موضوع مهم، بی‌علامت‌بودن حدود ۸۰ درصد بیماران مبتلا به این بیماری است و حجم بیشتر انتقال توسط افراد بدون علامت صورت می‌گیرد. ۴۰ تا ۵۰ درصد از جمعیت کره زمین در مواجهه با این نوع پشه هستند و این رقم سال به سال به دلیل تغییرات آب و هوایی، افزایش مایکین دما و آمار سفرها افزایش می‌یابد. عرشی تصریح کرد: سال گذشته میلادی بیشترین موارد گزارش‌شده این بیماری در آمریکا جنوبی رسید و آیدیمی فراکیس در آمریکا جنوبی نیز بسیار وسعت زیادی داشت. در کشورهای اروپایی هم پشه ناقل اصلی بیماری aedes albopictus وجود دارد. بر اساس گزارش‌ها آسیای جنوب شرقی، منشا اصلی این پشه و بیماری بوده است. رئیس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت با بیان اینکه حدود ۷۰ تا ۷۵ درصد موارد بیماری در آسیای جنوب شرقی بوده است، گفت: در سال‌های گذشته در اندونزی، بنگلادش، هندوستان و تایلند این بیماری بسار دیده شده است؛ البته کشورهای مثل سنگاپور تجربه بیشتری برای مقابله با این بیماری دارند.

وی ادامه داد: طبق مقایسه نقشه سال ۲۰۱۱ با نقشه سال گذشته شاهد گسترش بیشتر این بیماری در کشورهایی مانند آمریکا جنوبی، چین و استرالیا هستیم و برخی کشورهای حاشیه خلیج فارس نسبت به ثبت این بیماری اقدام نکرده‌اند که این موضوع نگران‌کننده است. البته اعلام ما به سازمان بهداشت جهانی از عواقب آینده این اپیدمی و جهت‌گیری کشورهای حاشیه خلیج فارس نسبت

به کشور جلوگیری خواهد کرد. عرشی درباره عامل اصلی این بیماری عنوان کرد: Aedes aegypti پشه مهاجرتی از نوع دیگر است که در ایران نیز بیشتر وجود دارد. به دلیل فیزیولوژی این پشه توصیه ما به مردم این است که به محض حضور در مناطق آلوده دو ساعت اول صبح و دو ساعت مانده به غروب با لباس پوشیده تردد داشته باشند. بنا بر اعلام وزارت بهداشت و به گفته عرشی، دو روز قبل از ایجاد علامت بالینی و دو روز بعد از شروع تب احتمال انتقال وجود دارد.

افقی:

۱- زندگی اجتماعی در جهت رشد و ترقی-
ظلمت- واحد پول آفریقای جنوبی- ۲- رهبر سپاه‌جامگان- نوعی غذای محلی گیلانی
۳- نت نشتم- نخستین نسخه‌های قرآن با این خط نوشته شده است- از لوازم آرایشی صورت-

آقای آلمانی ۴- میوه قرآنی- الهه عشق در اساطیر یونان- در شیشه نوشابه ۵- شک و تردید- گودال- برگزیده از هر چیز ۶- نوعی اسباب‌بازی- علم نحو می‌دانند- پرتابه جنگی
۷- شیوه‌انجام‌کار- فعال‌وسرزنده- خسته‌ودرمانده
۸- سوغات اصفهان- قیق- حرکات ورزشی رزمی نمایشی- کام ۹- شب سی‌ام آذر- صبر و تحمل- نجات‌یافتن ۱۰- امر به رفتن دارد- لازم- دستوری
۱۱- ترازوی یک‌کفه‌ای قدیمی- گلی زینتی- جاذبه ۱۲- پندار- دستور شروع فیلم‌برداری- ینگه دنیایی
۱۳- تعجب زنانه- بسیار مرغوب- زنده به آب- زمین‌آذری ۱۴- وضو- پاک‌کردن گل‌ولای از قنات
۱۵- رفیق مشهدی- در سینما به نمای مسلط هوایی گفته می‌شود- دنیا

عمودی:

۱- رمانی تاریخی نوشته هیلاری منتل، نویسنده انگلیسی- بدون دلیل ۲- پایه‌ها- فرزین شطرنج- نخستین مرد شهید اسلام ۳- کلیدی در موسیقی- پیشانی- از انجیل‌های معتبر- انتها ۴- شور- دوستی و محبت- نمایی از یک ساختمان ۵- راننده درشکه- پیدر- خواهر پدر
۶- ازبین‌رفته- سازمان کشورهای صادرکننده نفت- برپیده‌شدن ۷- آرزوها- شهری در فرانسه- دومین شیوه معماری ایران پس از اسلام
۸- گروبی - خرنزه نارس ۹- اتحادیه جهانی پست-

جدول ۴۸۱۷ طراح: میژن گورانی

حل سودوکو ۳۸۱۲

۵	۸	۱	۷	۳	۶	۹	۲	۴
۳	۲	۹	۸	۵	۷	۱	۶	۴
۶	۷	۹	۲	۱	۳	۸	۵	۴
۸	۹	۶	۳	۷	۵	۲	۱	۴
۳	۵	۳	۶	۱	۷	۸	۷	۹
۲	۱	۵	۸	۶	۹	۳	۴	۷
۱	۶	۵	۲	۷	۳	۴	۹	۸
۹	۳	۴	۱	۶	۸	۷	۵	۲
۷	۲	۸	۵	۹	۴	۱	۶	۳

۳	۵	۱	۲	۷	۸	۶	۹
۷	۲	۸	۱	۹	۶	۵	۳
۶	۳	۹	۵	۳	۸	۱	۷
۱	۳	۸	۴	۲	۶	۹	۷
۲	۷	۶	۹	۵	۱	۳	۴
۸	۹	۴	۶	۷	۳	۵	۲
۹	۱	۷	۳	۶	۵	۲	۸
۵	۲	۷	۱	۴	۹	۳	۶
۴	۶	۳	۷	۸	۱	۷	۵

حل جدول ۴۸۱۶

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
م	ج	م	ع	ت	ر	د	ر	د	م	ن	ز	ه	م	ث
م	ث	ی	ا	ت	و	س	ا	م	د	م	ا	م	ا	م
ا	ب	ا	ب	ک	ب	س	ی	ک	س	ی	ا	ر	ش	ی
س	ی	ا	ب	ا	ه	و	ا	ج	ا	ر	ک	ی	س	ی
ک	م	ن	ا	ه	ا	و	ا	ن	ب	ن	ج	ا	ک	م
ل	ع	ن	ج	ا	ه	ا	و	ا	ی	ل	ل	ل	ل	ل
ه	ن	ک	ل	ب	و	ل	س	ف	ی	د	ب	م	ب	م
ا	ق	و	ا	ل	ب	و	س	ب	و	س	ب	ا	ت	ا
ا	ی	ر	ا	د	ک	ر	ن	ر	ک	ا	ک	ا	م	ن
ف	ب	ر	ا	ب	و	ا	ی	ا	س	ی	ن	ن	ی	ن
ن	ا	ش	خ	و	ر	ت	ا	ر	ا	ک	د	د	د	د
ا	م	ن	ف	ه	ف	ت	م	ا	ک	ا	ب	ر	د	ل
ط	ر	ی	ق	ت	ع	م	ن	م	د	ل	د	ل	د	ل
ی	د	د	ز	ن	ج	ی	ر	ه	د	ر	ب	ن	د	د

سودوکو سخت ۳۸۱۲

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.
۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

سودوکو ساده ۳۸۱۲

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عدد‌های بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

^[1]